



Vårt broderparti i Sovjetunionen

Taler

Eyvin Dahl

Omstendigheter

NKPs 9. landsmøte, 1957

- 1 Det er falt uttalelser her under debatten som med litt god eller vond vilje kunne misforståes derhen, at de intellektuelle nærmest måtte bli å betrakte som unormale fremmedelementer i en kommunistisk bevegelse, ja, i henhold til en enkelt partikamerats noe uheldige valg av ord, skulle vi intellektuelle nesten bli
- 5 klassifisert som «unormale» i og for seg, i motsetning til den store masse av håndens arbeidere som utgjorde de «normale». -

- Selvsagt er det ikke så galt ment som det er sagt, selvom man med de senere tiders ulykksalige hendinger in mente nok kan forstå til en viss grad at det hos
- 10 enkelte kan være oppstått en viss følelse av bitterhet mot de intellektuelle som har reagert så unormalt på hendingsene i forbindelse med Sovjetunionens kommunistiske partis 20. kongress og i Ungarn, at de i den anledning har gitt sin mulige kommunistiske overbevisning på båten, nyttet høvet til å trekke seg ut av partiet og gå over til klassefienden. -

- 15 Et høyst eiendommelig og psykologisk sett igrunnen interessant fenomen, som nok kunne fortjene en nærmere analyse, ikke minst fra en - der som jeg - vel må regnes blant de såkalte intellektuelle. - Jeg er enig med kamerat Kåre Selnes i, at vi selvsagt ikke må oppfatte vedtakene på den 20. partikongressen derhen, at det
- 20 bare gjelder om å finne fram og refse de feil som er blitt begått i Sovjetunionen på en slik måte og i en slik utstrekning at Norges kommunistiske parti kommer i noe motsetningsforhold til vårt broderparti i Sovjetunionen. - Hvordan i allverden skal en kommunist egentlig kunne komme i et slikt eiendommelig misforhold? Det er jo ikke til å komme ifra, at i Sovjetunionen er
- 25 produksjonsmidlene sosialisert og dermed muligheten for det ene menneske til å utbytte det andre eliminert, dvs. Sovjetunionen er et sosialistisk samfunn, og for en marxist er det kriteriet på at et samfunn er sosialistisk.

30 Oktoberrevolusjonen var et vendepunkt i verdenshistorien og utviklingen i Sovjetunionen har foregått i et forrykende, - og for den kapitalistiske verden foruroligende tempo, - i den tiden som er gått siden 1917, - av og til litt for stormende.

35 I min ungdom, - for 45 år siden, - så det mørkt ut for sosialismen i den massive kapitalistiske verden, - det var ikke så mange lyspunktene å se hen til, - det kunne ofte være grunn til å være en smule pessimistisk innstilt. - Hvor ganske anderledes fortøner ikke verden seg i dag for en sosialist og kommunist: et sosialistisk Sovjetunionen over 1/6 av jordens overflate, en sosialistisk leir i øst
40 på vel 800 millioner mennesker, - kommunistiske partier av stor politisk betydning i en rekke kapitalistiske land i vest, - en rekke koloniale land som har befridd seg fra imperialismens åk, - en rekke andre land som holder på å befri seg. Alt det er oktoberrevolusjonens resultater. - Det er såvisst ingen grunn til pressimisme kamerater, - tvert imot. -

45 Stillingen for Sovjetunionen var uhyre vanskelig i årene framover etter revolusjonen, - alene, innringet av kapitalistiske stater, hvis drøm var å ødelegge den unge arbeiderstaten som ville skape et sosialistisk samfunn på marxistisk-leninistisk grunnlag, - borgerkrig, invasjon, spionasje, sabotasje, - og ingen
50 erfaringer annetsted fra å bygge på og lære av. Var det noe rart, at det under slike forhold ble begått feil, tildels feil som for nåtiden kan synes uhyrlige? Vi må da bare være glad over, at våre sovjetrussiske kamerater har erkjent feilene, har gjort opp regnskapet med fortiden og på marxistisk-leninistisk grunnlag vil hindre at nye og liknende feil gjentar seg. Sovjetunionens kommunistiske partis måte å
55 foreta oppgjøret på, forekommer meg å være et internt partispørsmål som vi mangler det nødvendige grunnlag for å bedømme.

Det er ingen nyhet av 1956 at et system i og for seg, - det være aldri så godt - ikke kan forhindre at det begås feil, tildels grove feil med høyst utiltalende resultater,
60 - men det faktum at det trass i disse feil allikevel har vært en slik veldig framgang på alle områder i Sovjetunionen og for sosialismen, - og ingen av delene kan noe vettugt menneske med kjennskap til forholdene bestride, - det beviser da virkelig at det sosialistiske systemet er det kapitalistiske langt overlegent.

65 Tror noen virkelig, at den kapitalistiske verden og alle reaksjonære krefter hadde drevet en så intens kamp mot Sovjetunionen og verden i øst, hvis den ikke

hadde vært besatt av en like intens redsel for det sosialistiske systemet? - Det er derfor det er av den største betydning for den kapitalistiske verden å tåkelegge de
70 veldige resultater og strålende framtidsperspektiver som knytter seg til de tidligere 5-årsplaner og den sjette 5-årsplan ved bare å trekke fram de feil som var begått og ble erkjent, og la vesten forse seg på dem gjennom forstørrelsesglass med trollsplint i. - Ingen kommunister burde la seg lure av denne kapitalismens taktiske manøvrer. Dessverre er de kapitalistiske og reaksjonære kreftene i mange
75 tilfeller mye sikrere på og mere overbevist om, det sosialistiske systemets overlegenhet over det kapitalistiske på alle områder enn mange sosialister og kommunister, - det er jo derfor de kapitalistiske landene er så livende redde som de er for en fredelig sameksistens og en konkurranse i fred med land med sosialistisk samfunnsstruktur. -

80 Vi er til overmål blitt tutet ørene fulle med de feil og det gale som er gjort i Sovjetunionen og de folkedemokratiske land, - og mange som har kalt seg kommunister har gasset seg i selvpinsel og selvplageri, men tenker da ikke disse menneskene på de positive tingene, på alt det gode, alt det velsignelsesrike som
85 sosialismen har skapt, - har de glemt Sovjetunionens konsekvente kamp for freden gjennom alle de 40 årene den har eksistert, - har de ikke sine øyne opplatt for Sovjetunionens like konsekvente sosialistiske holdning hvor det gjelder de koloniale og undertrykte land osv. - Eller kan det hende, at de bent fram ikke har kjennskap til det og ikke vet noe om det? - I så tilfelle er det et manende varsko
90 til alle partikamerater om snarest råd er å skaffe seg selv og bibringe andre så grundig kjennskap til marxismen-leninismen, sosialismen og kommunismen og Sovjetunionens virksomhet også utenom feilene som mulig. - Og her må vi, som mener å ha dette kjennskapet, ta oss av dem som måtte komme i tvil og sjelekval og hjelpe dem til rette uten noen «vi-alene-vite»-mentalitet og uten noen
95 fordømmelse og harde ord.

Noen av dem som har det vanskeligst til tider er merkelig nok partikamerater som blir valgt som tillitsmenn i fagorganisasjonen - de misforstår partiets klare enhetspolitikk derhen, at de ikke skal opptre som kommunister, - etterhvert
100 mister de kontakten med partiet, blir mer og mer utvasket i sine standpunkter og lar seg bevisst eller ubevisst smitte av den Thorolf Elsterske «snikende sosialisme», som de borgerlige i virkeligheten ikke er det spor redde for, men bare misbruker som en skremselsmerkelapp på DNAs handlinger foran et valg, - et hedersnavn de burde være stolte av å bære.

Vi er også blitt livende redde for gamle fæle gloser, ord og uttrykk og mange er det som helt vil stryke dem av vokabularet og la glemselens slør senke seg over dem, - som f.eks. «proletariatets diktatur», - et uttrykk som vi eldre husker som
110 skremseordet over alle skremseord foran hvert valg i alle år både i kampen mot DNA og NKP. -

I den senere tiden dreier diskusjonen seg mye om «den nye veien», - den fredelige overgangen til sosialismen. Vel, - muligheten for en fredelig overgang
115 til sosialismen er teoretisk tilstede, og det i høyere grad i dag, takket være den sosialistiske leirens vekst og maktstilling, enn tidligere, - men hverken denne overgangen eller de forskjellige veiene fram til en sosialistisk samfunnsordning i de forskjellige land, er noen oppfinnelse av den 20. partikongressen i Moskva anno 1956, - Lenin pekte på dette allerede i 1917. - Ingen vil vel på død og liv
120 lage revolusjon av voldelig art, - vi er alle sammen tilhengere av en fredelig overgang til sosialismen, - det er bare det å ta i betraktning, at det i høy grad avhenger av motparten om så vil skje, - og det kan vel i mange land være mer enn tvilsomt. -

I alle tilfeller kommer man neppe utenom en overgangsperiode med - vi kaller det ikke lenger med det avlegse navn: proletariatets diktatur, vi kaller det med dets rette moderne navn: folkeflertallets rett til å bestemme den sosialistiske samfunnsform det vil ha og like selvfølgelig rett til å forsvare det det har vunnet ad parlamentarisk vei mot det kapitalistiske mindretall. - Derfor har en overgang
130 til sosialismen i hvert enkelt land forskjellige forutsetninger som må skapes og være tilstede, hvis alt skal gå så fredelig som vi alle håper på. -

For å komme litt tilbake til forholdene i Sovjetunionen, så må jeg tilstå at hver gang DNA og borgerpressen skriker og jamrer seg over at det er mangler
135 derborte, så blir jeg i ekstra godt humør, for det er jo i virkeligheten et strålende kompliment til sosialismen dette, at hele verden venter at det sosialistiske systemet skal klare å lage paradiset på jorden og engler med store hvite vinger ut av oss skrøpelige mennesker i løpet av snau 40 år, - noe som det kapitalistiske systemet ikke har klart gjennom vel halvannet hundre år og selv ikke den sanne
140 «kristendommen» med all sin opprinnelig virkelig kristne lære har klart gjennom 2000 år. - Men så mye er sikkert, at det er skapt resultater i Sovjetunionen for det arbeidende folket som ligger mange hestehoder foran et hvilket som helst kapitalistisk land, særlig hvor det gjelder omsorgen for barn, syke og gamle, og det er på den omsorgen et samfunns sivilisasjon, kulturelle og

sosiale tilstander kan og skal bedømmes. -

Jeg hørte i 1939 til dem som ikke reagerte «ryggsekkdeliristisk» mot Sovjetunionen p.g.a. dets såkalte overgrep overfor det mindre Finnland, - heller
150 ikke Sovjetunionens «syndige» pakt med Tyskland før den siste verdenskrigen bragte meg til raseri, fordi jeg som marxistisk sosialist mente å forstå bakgrunnen for disse handlingene. - Jeg må tilstå at jeg også tilhører «de sjelelig avstumpede individene», som ikke fikk overveldende anfektelser i anledning av de beklagelige hendelsene i Sovjetunionen og Ungarn i 1956, - først og fremst
155 fordi jeg er for gammel i traden og har sett for mye til og av kapitalismens og reaksjonens metoder i de 40 årene jeg har deltatt i arbeiderbevegelsen og dessuten aldri lar meg rive med av øyeblikkelige følelser og affekter pisket opp av en ensrettet vestlig presse, - det kommer virkelig godt med mange ganger her i verden å ha et solid marxistisk-sosialistisk grunnlag å stå på. Det jeg vet, - det vet
160 jeg, - og for å være så lettsindig som å sitere en kjent schlager på et høytidelig landsmøte: «Det som skjer, det skjer. . .»

Jeg ble i min ungdom veldig begeistret for sosialdemokraten Bebels ord om at ros fra reaksjonen og motparten alltid burde vekke en sosialist til ettertanke. -
165 Og når det en sjelden gang hender at mine politiske motstandere roser meg istedenfor å rise meg, så går jeg sagtmodig inn i mitt lønn og spør Eyvin Dahl: «Hva galt er det nå du har rotet deg opp i?» - Og jeg forsikrer, at jeg har alltid utbytte av disse lønnkammerdiskusjonene med meg selv og går «lutret og rensset» ut av kammerset. - Med de siste måneders mange rare hendinger innen
170 partiet in mente, tror jeg at noen hver i tide burde ha anskaffet seg et slikt lite privat lønnkammer og tydd derinn og tatt seg noen minutters diskusjon med seg selv når anfektelsene og sjelekvalene meldte seg, istedenfor å løpe hals over hode løpsk i avisenes spalter og oppnå den eiendommelig «glede» og «tilfredsstillelse» å bli rost opp i skyene av opplagte fiender av sosialismen. -
175 Såpass mye skylder man anstendigvis hensynet både til seg selv og sitt parti, - eller omvendt. - Selv under den mest fortvilede boligtranghet, kan og bør et lønnkammer innredes, - det er ikke så mange kvadratmetrene som skal til, - det kan til og med skaffes plass innenfor de velsignede 80 kvadratmetrene, som DNA-regjeringen og Stortinget allernådigst bevilger den som i disse dyre tider
180 våger seg til å bygge seg et hus. -

Forøvrig håper jeg inderlig og av hjertet, at den prinsipputtalelsen som dette landsmøtet kommer fram til, vil hjelpe partikameratene i bygd og i by over

185 vanskelighetene og kneikene og bringe Norges Kommunistiske Parti stor og
fortjent framgang ved høstens valg. - Det skje!

190

Kilde

Pettersen, Arne (red.): Norske rothoggere. Oslo 1983, s.274-278.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vart-broderparti-i-sovjetunionen>

195

200

205

210

215

220